

Branchemonitor

De Nederlandse ontwerpsector in beeld en getal

februari, 2015

**Beroepsorganisatie
Nederlandse Ontwerpers**

Postbus 20698
1001 NR Amsterdam
Danzigerkade 8a
1013 AP Amsterdam

T +31 (0)20 624 47 48
F +31 (0)20 627 85 85
E bno@bno.nl
W www.bno.nl

Inhoud

1 <u>Algemeen</u>	3
2 <u>Resultaten en markten</u>	5
3 <u>Mensen</u>	14
4 <u>Uurtarieven</u>	20
5 <u>Verwachtingen</u>	23
<u>Colofon</u>	24

1 Algemeen

Tabel 1.1 Verdeling naar aantal werkenden en discipline, 2010-2013

Aantal bedrijven

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	335	317	293	277
product/industrieel ontwerp bureaus	170	156	144	136
communicatie/grafisch ontwerpers	1.095	1.099	1.015	960
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	650	558	515	488
ruimtelijk/interieur ontwerpers	230	223	206	195
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	135	113	104	99
totaal	2.615	2.466	2.277	2.155

Tabel 1.2 Verdeling naar aantal werkenden en discipline, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	13	13	12	12
product/industrieel ontwerp bureaus	7	6	7	5
communicatie/grafisch ontwerpers	42	44	46	45
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	25	23	22	23
ruimtelijk/interieur ontwerpers	9	9	9	9
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	5	5	4	6
totaal¹	100	100	100	100

Tabel 1.3 Verdeling naar aantal werkenden, 2010-2013

Aantal bedrijven

	2010	2011	2012	2013	2013
zzp'er	1.698	1.639	1.514	1.432	66%
2 tot 5 werkenden	636	455	460	424	20%
5 of minder werkenden	2.335	2.094	1.974	1.856	86%
meer dan 5 werkenden	280	372	303	299	14%
totaal	2.615	2.466	2.277	2.155	100%

¹ Totalen zijn mogelijk meer of minder dan 100 procent, vanwege afrondingsverschillen.
 Dit geldt eveneens voor alle volgende tabellen in deze publicatie.

Tabel 1.4 Verdeling van rechtsvormen, 2013

Procent

	eenmanszaak	vof	bv	anders	totaal
product/industriële ontwerpers	100	0	0	0	100
product/industriële ontwerp bureaus	24	24	52	0	100
communicatie/grafisch ontwerpers	93	0	6	1	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	0	68	32	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	88	12	0	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	0	0	100	0	100
totaal	66	19	15	0	100

Tabel 1.5 Vestiging naar landsdeel en vier grote steden, 2013

Procent

	2013
noord ²	6
oost ³	15
zuid ⁴	16
west ⁵	21
vier grote steden ⁶	42
totaal	100

Tabel 1.6 Gemiddeld startjaar, 2013

	gemiddeld startjaar	gestart in 2010 of later
product/industriële ontwerpers	2008	18%
product/industriële ontwerp bureaus	2004	24%
communicatie/grafisch ontwerpers	2003	14%
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	2001	17%
ruimtelijk/interieur ontwerpers	2002	25%
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	2007	54%
totaal	2003	19%

² Groningen, Friesland en Drenthe

³ Overijssel, Gelderland en Flevoland

⁴ Noord-Brabant en Limburg

⁵ Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, en Zeeland, excl. de vier grote steden

⁶ Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht

2 Resultaten en markten

Tabel 2.1 Verdeling omzet naar aantal werkenden en discipline, 2010-2013

Miljoen euro

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	11	16	18	17
product/industrieel ontwerp bureaus	66	52	59	46
communicatie/grafisch ontwerpers	58	70	75	56
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	298	301	283	256
ruimtelijk/interieur ontwerpers	11	17	9	10
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	45	45	55	68
totaal	491	501	499	453

Tabel 2.2 Verdeling omzet naar aantal werkenden en discipline, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	2	3	4	4
product/industrieel ontwerp bureaus	13	10	12	10
communicatie/grafisch ontwerpers	12	15	15	12
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	61	60	57	57
ruimtelijk/interieur ontwerpers	2	3	2	2
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	9	9	11	15
totaal	100	100	100	100

Tabel 2.3 Verdeling omzet naar aantal werkenden, 2010-2013

Miljoen euro

	2010	2011	2012	2013
zzp'er	86	104	102	82
2 tot 5 werkenden	165	122	120	121
5 of minder werkenden	251	226	222	203
meer dan 5 werkenden	241	275	277	250
totaal	491	501	499	453

Tabel 2.4 Gemiddelde omzet per fte⁷, 2010-2013

Duizend euro

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	32	48	54	57
product/industrieel ontwerp bureaus	110	75	82	79
communicatie/grafisch ontwerpers	55	63	75	65
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	86	86	109	108
ruimtelijk/interieur ontwerpers	50	76	44	55
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	86	110	75	92
totaal	64	70	78	75

Tabel 2.5 Verdeling omzet naar inkomstenbron, 2013

Miljoen euro

	gedeclareerde uren	royalty's, licenties en overdracht van rechten	overig	totaal
product/industrieel ontwerpers	16	0	1	17
product/industrieel ontwerp bureaus	43	1	2	46
communicatie/grafisch ontwerpers	51	1	4	56
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	246	5	5	256
ruimtelijk/interieur ontwerpers	10	0	0	10
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	67	0	1	68
totaal	433	7	13	453

Tabel 2.6 Verdeling omzet naar inkomstenbron, 2013

Procent

	gedeclareerde uren	royalty's, licenties en overdracht van rechten	overig	totaal
product/industrieel ontwerpers	94	0	6	100
product/industrieel ontwerp bureaus	93	2	4	100
communicatie/grafisch ontwerpers	91	2	7	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	96	2	2	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	100	0	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	99	0	1	100
totaal	96	2	3	100

⁷ Fte: full time equivalent (40 uur per week is 1 fte, 20 uur per week is 0,5 fte).

Tabel 2.7 Verdeling omzet naar inkomstenbron, 2013

Procent

	gedeclareerde uren	royalty's, licenties en overdracht van rechten	overig	totaal
product/industriële ontwerpers	4	0	8	4
product/industriële ontwerp bureaus	10	14	15	10
communicatie/grafisch ontwerpers	12	14	31	12
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	57	71	38	57
ruimtelijk/interieur ontwerpers	2	0	0	2
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	15	0	8	15
totaal	100	100	100	100

Tabel 2.8 Ontwikkeling omzet, 2013

Procent

	gestegen	gelijk gebleven	gedaald	totaal
product/industriële ontwerpers	73	9	18	100
product/industriële ontwerp bureaus	38	25	37	100
communicatie/grafisch ontwerpers	53	11	36	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	53	19	28	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	12	38	50	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	69	0	31	100
totaal	49	16	35	100

Tabel 2.9 Verdeling bedrijfsresultaat⁸ naar aantal werkenden en discipline, 2010-2013

Miljoen euro

	2010	2011	2012	2013
product/industriële ontwerpers	3	3	3	2
product/industriële ontwerp bureaus	9	3	3	3
communicatie/grafisch ontwerpers	6	10	7	4
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	23	19	21	17
ruimtelijk/interieur ontwerpers	2	2	2	0
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	2	2	6	8
totaal	44	39	40	34

⁸ Aan ontwerpers met een eenmanszaak, een maatschap of een v.o.f. is gevraagd het bedrijfsresultaat vóór belasting en ná onttrekking van het inkomen voor eigenaren en meewerkende familieleden op te geven. Hiermee is getracht de vergelijkbaarheid met bedrijfsresultaat van BV's en NV's te vergroten.

Tabel 2.10 Verdeling bedrijfsresultaat naar aantal werkenden en discipline, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
product/industriële ontwerpers	7	8	8	6
product/industriële ontwerp bureaus	20	8	8	9
communicatie/grafisch ontwerpers	14	26	18	12
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	52	49	53	50
ruimtelijk/interieur ontwerpers	5	5	5	0
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	5	5	15	24
totaal	100	100	100	100

Tabel 2.11 Verdeling bedrijfsresultaat naar aantal werkenden, 2010-2013

Miljoen euro

	2010	2011	2012	2013
zzp'er	12	15	10	6
2 tot 5 werkenden	17	9	12	9
5 of minder werkenden	29	24	22	15
meer dan 5 werkenden	16	15	18	19
totaal	44	39	40	34

Tabel 2.12 Gemiddelde bedrijfsresultaat per fte, 2010-2013

Duizend euro

	2010	2011	2012	2013
product/industriële ontwerpers	7	8	8	8
product/industriële ontwerp bureaus	13	8	3	9
communicatie/grafisch ontwerpers	5	6	7	4
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	10	5	6	8
ruimtelijk/interieur ontwerpers	6	8	8	0
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	4	4	9	13
totaal	7	7	7	6

Tabel 2.13 Ontwikkeling bedrijfsresultaat, 2013

Procent

	gestegen	gelijk gebleven	gedaald	totaal
product/industrieel ontwerpers	72	10	18	100
product/industrieel ontwerp bureaus	38	24	38	100
communicatie/grafisch ontwerpers	52	16	32	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	53	18	29	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	24	26	50	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	69	0	31	100
totaal	52	16	32	100

Tabel 2.14 Kosten en resultaat, 2013

Procent

	omzet	inkoop	personeel	overig	resultaat
product/industrieel ontwerpers	100	43	32	12	13
product/industrieel ontwerp bureaus	100	12	60	22	6
communicatie/grafisch ontwerpers	100	23	56	14	8
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	100	24	57	12	7
ruimtelijk/interieur ontwerpers	100	17	74	9	0
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	100	12	57	19	12
totaal	100	22	56	15	8

Tabel 2.15 Personeelskosten, 2013

Procent

	loonkosten	inkomen eigenaren	freelancers	personeel
product/industrieel ontwerpers	12	61	27	100
product/industrieel ontwerp bureaus	87	6	6	100
communicatie/grafisch ontwerpers	16	77	6	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	62	35	3	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	2	84	13	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	88	0	12	100
totaal	61	33	6	100

Tabel 2.16 Verdeling omzet naar werkzaamheden, 2013

Procent

	werkdzaamheden in product/indusrieel ontwerp	werkdzaamheden in vrije vormgeving	werkdzaamheden in grafisch ontwerp	werkdzaamheden in communicatie/ grafisch ontwerp	werkdzaamheden in illustratie	werkdzaamheden in interieurontwerp	werkdzaamheden in ruimtelijk/ interieurontwerp	overige werkdzaamheden	totaal
product/indusrieel ontwerpers	73	1	7	0	1	18	100		
product/indusrieel ontwerp bureaus	75	0	19	0	0	6	100		
communicatie/grafisch ontwerpers	1	2	85	7	2	3	100		
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	0	1	93	1	2	3	100		
ruimtelijk/interieur ontwerpers	19	1	3	0	75	2	100		
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	0	0	11	0	87	2	100		
totaal	14	1	65	1	16	3	100		

Tabel 2.17 Verdeling omzet naar werkzaamheden, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
werkdzaamheden in product/indusrieel ontwerp	19	12	15	15
werkdzaamheden in communicatie/grafisch ontwerp	63	80	72	66
werkdzaamheden in ruimtelijk/interieurontwerp	18	8	13	19
totaal	100	100	100	100

Tabel 2.18 Verdeling omzet naar opdrachtgever, 2013

Procent

	industrie	dienstverlening zakelijke	retail	overheid	kunst- en cultuursector	particulieren	maatschappelijke- en zorgsector	non-profit instellingen	overig	totaal
product/indusrieel ontwerpers	69	8	0	13	0	3	4	1	2	100
product/indusrieel ontwerp bureaus	71	12	5	1	0	0	6	3	2	100
communicatie/grafisch ontwerpers	10	44	3	7	7	3	8	15	3	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	19	28	9	18	5	1	9	6	5	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	0	31	19	6	0	9	3	3	29	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	0	32	24	13	25	6	0	0	0	100
totaal	24	28	10	13	7	2	7	5	4	100

Tabel 2.19 Verdeling omzet naar opdrachtgever, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
industrie	23	19	13	24
zakelijke dienstverlening	31	33	34	27
retail	7	15	16	10
overheid	10	9	11	13
kunst- en cultuursector	11	7	9	7
particulieren	2	0	1	1
maatschappelijke en zorgsector	7	7	7	7
non-profit instellingen	7	6	6	5
overig	2	4	3	4
totaal	100	100	100	100

Tabel 2.20 Verdeling omzet naar geografische herkomst, 2013

Procent

	Nederland, MKB	Nederland, overig	Duitsland	Turkije	Europa, overig	India	China	Azië, overig	werelddelen overige	totaal
product/industriële ontwerpers	80	17	0	0	1	0	0	1	1	100
product/industriële ontwerp bureaus	24	43	2	0	19	0	0	3	9	100
communicatie/grafisch ontwerpers	58	38	1	0	2	0	0	0	1	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	31	66	0	0	0	0	1	0	2	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	44	32	1	0	23	0	0	0	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	3	62	4	0	16	0	4	8	3	100
totaal	30	57	1	0	6	0	1	2	3	100

Tabel 2.21 Verdeling omzet naar geografische herkomst, 2010-2013

Miljoen euro

	2010	2011	2012	2013
Nederland, midden- en kleinbedrijf	211	210	169	134
Nederland, overig	236	268	289	260
Nederland, totaal	447	478	458	395
Duitsland ¹³	10	4	5	5
Turkije ⁹		1	0	0
Europa, overig	25	9	15	28
Europa, totaal ¹⁰	35	13	20	32
India ¹³	0	2	0	0
China ¹³	5	2	0	6
Azië, overig	0	1	5	8
Azië, totaal	5	5	5	14
overige werelddelen	10	5	15	13
totaal	491	501	498	453

Tabel 2.22 Verdeling omzet naar geografische herkomst, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
Nederland, midden- en kleinbedrijf	42	42	34	30
Nederland, overig	48	54	58	58
Nederland, totaal	90	96	93	87
Duitsland	2	1	1	1
Turkije		0	0	0
Europa, overig	5	2	3	6
Europa, totaal	7	3	4	7
India	0	0	0	0
China	1	0	0	1
Azië, overig	1	0	1	2
Azië, totaal	1	1	1	3
overige werelddelen	2	1	3	3
totaal	100	100	100	100

⁹ Duitsland als afzetmarkt wordt sinds 2008 afzonderlijk gemeten, waardoor ook een verbijzondering van de Europese markt vanaf dat jaar mogelijk is. Hetzelfde geldt voor de landen India en China. Azië wordt sinds 2007 reeds afzonderlijk gemeten als afzetregio buiten Europa. Turkije, op de grens van Europa en Azië en een van de focuslanden voor export, is echter pas sinds vorig jaar opgenomen.

¹⁰ Exclusief Nederland.

Tabel 2.23 Verdeling export naar discipline, 2010-2013
Aantal bedrijven

	2010	2011	2012	2013
product/industriële ontwerpers	194	117	101	50
product/industriële ontwerp bureaus	85	99	144	97
communicatie/grafisch ontwerpers	220	225	250	176
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	238	90	121	145
ruimtelijk/interieur ontwerpers	75	75	83	49
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	47	46	87	90
totaal	859	652	785	608

3 Mensen

Tabel 3.1 Verdeling aantal werkenden naar discipline, 2010-2013

Aantal personen

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	335	317	293	277
product/industrieel ontwerp bureaus	868	786	694	750
communicatie/grafisch ontwerpers	1.094	1.099	1.015	960
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	3.622	3.858	3.014	2.754
ruimtelijk/interieur ontwerpers	229	223	206	195
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	591	712	912	972
totaal	6.739	6.995	6.135	5.909

Tabel 3.2 Verdeling aantal werkenden naar discipline, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	5	5	5	5
product/industrieel ontwerp bureaus	13	11	11	13
communicatie/grafisch ontwerpers	16	16	17	16
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	54	55	49	47
ruimtelijk/interieur ontwerpers	3	3	3	3
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	9	10	15	16
totaal	100	100	100	100

Tabel 3.3 Verdeling aantal werkenden naar grootte bedrijf, 2010-2013

Aantal personen

	2010	2011	2012	2013
zzp'er	1.698	1.639	1.514	1.432
2 tot 5 werkenden	2.062	1.661	1.725	1.576
5 of minder werkenden	3.760	3.300	3.239	3.008
meer dan 5 werkenden	2.978	3.695	2.896	2.901
totaal	6.739	6.995	6.135	5.909

Tabel 3.4 Verdeling aantal werkenden naar grootte bedrijf, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
zzp'er	25	23	25	24
2 tot 5 werkenden	31	24	28	27
5 of minder werkenden	56	47	53	51
meer dan 5 werkenden	44	53	47	49
totaal	100	100	100	100

Tabel 3.5 Gemiddeld aantal werkenden naar discipline, 2010-2013

Aantal personen

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	1,0	1,0	1,0	1,0
product/industrieel ontwerp bureaus	5,1	5	4,8	5,5
communicatie/grafisch ontwerpers	1,0	1,0	1,0	1,0
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	5,6	6,9	5,9	5,6
ruimtelijk/interieur ontwerpers	1,0	1,0	1,0	1,0
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	4,4	6,3	8,7	9,8
totaal	2,6	2,8	2,7	2,7

Tabel 3.6 Verdeling aantal fte naar discipline, 2010-2013

Aantal fte

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	340	345	351	300
product/industrieel ontwerp bureaus	790	715	678	698
communicatie/grafisch ontwerpers	1.090	1.105	1.028	910
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	3.350	3.365	2.773	2.357
ruimtelijk/interieur ontwerpers	220	225	212	176
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	540	675	738	814
totaal	6.320	6.430	5.780	5.255

Tabel 3.7 Verdeling aantal fte naar discipline, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerpers	5	5	6	6
product/industrieel ontwerp bureaus	13	11	12	13
communicatie/grafisch ontwerpers	17	17	18	17
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	53	52	48	45
ruimtelijk/interieur ontwerpers	3	3	4	3
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	9	10	13	15
totaal	100	100	100	100

Tabel 3.8 Verdeling aantal fte naar grootte bedrijf, 2010-2013

Aantal fte

	2010	2011	2012	2013
zzp'er	1.710	1.675	1.590	1.386
2 tot 5 werkenden	1.900	1.415	1.772	1.165
5 of minder werkenden	3.610	3.090	3.362	2.551
meer dan 5 werkenden	2.710	3.340	2.417	2.704
totaal	6.320	6.430	5.780	5.255

Tabel 3.9 Verdeling aantal fte naar grootte bedrijf, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
zzp'er	27	26	28	26
2 tot 5 werkenden	30	22	31	22
5 of minder werkenden	57	48	58	49
meer dan 5 werkenden	43	52	42	51
totaal	100	100	100	104

Tabel 3.10 Gemiddeld aantal fte naar discipline, 2010-2013

Aantal fte

	2010	2011	2012	2013
product/industriële ontwerpers	1,0	1,1	1,2	1,1
product/industriële ontwerp bureaus	4,6	4,6	4,7	4,1
communicatie/grafisch ontwerpers	1,0	1,0	1,0	1,0
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	5,1	6,0	5,4	4,8
ruimtelijk/interieur ontwerpers	1,0	1,0	1,0	1,0
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	4,0	6,0	7,1	8,2
totaal	2,4	2,6	2,5	2,4

Tabel 3.11 Gemiddeld ziekteverzuim, 2010-2013

Aantal fte

	2010	2011	2012	2013
product/industriële ontwerp bureaus	0,85	0,87	1,07	0,81
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	1,90	0,73	2,29	0,41
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	1,01	0,77	1,25	0,36
totaal	1,60	0,76	1,94	0,40

Tabel 3.12 Verdeling aantal fte naar functie, 2013

Procent

	strategisch	conceptueel	uitvoerend	project- management	staf	overig	totaal
product/industriële ontwerpers	17	17	43	0	13	11	100
product/industriële ontwerp bureaus	18	41	22	8	7	3	100
communicatie/grafisch ontwerpers	12	22	44	0	14	8	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	16	31	31	12	5	4	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	7	24	35	0	23	11	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	12	34	41	6	6	1	100
totaal	15	30	35	8	8	5	100

Tabel 3.13 Verdeling aantal fte naar functie, 2010-2013

Procent

	2010	2011	2012	2013
strategisch advies / creatieve directie	17	18	17	15
conceptueel ontwerpwerk	28	25	30	30
uitvoerend ontwerpwerk	28	35	31	35
project- en accountmanagement / traffic	9	4	8	8
staf	14	11	9	8
overig	5	8	4	5
totaal	100	100	100	100

Tabel 3.14 Inkomensgaring naar discipline, 2013

Procent

	inkomsten volledig uit ontwerpwerk	neven- inkomsten uit loondienst	neven- inkomsten uit uitkering	totaal
product/industriële ontwerpers	82	9	9	100
communicatie/grafisch ontwerpers	88	8	4	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	75	13	12	100
totaal	85	9	6	100

Tabel 3.15 Aantal gewerkte uren naar discipline, 2010-2013

Uren per week

	2010	2011	2012	2013
product/industriële ontwerpers	42	43	45	43
communicatie/grafisch ontwerpers	40	40	39	38
ruimtelijk/interieur ontwerpers	38	40	44	36
totaal	40	41	41	38

Tabel 3.17 Aantal gedwongen ontslagen naar discipline, 2010-2013

Aantal personen

	2010	2011	2012	2013
product/industriële ontwerp bureaus	0	0	0	0
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	220	59	167	17
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	60	0	0	0
totaal	280	59	167	17

Tabel 3.18 Aantal gedwongen ontslagen naar discipline, 2013

Procent

	geen	1	2	> 2	totaal
product/industrieel ontwerp bureaus	100	0	0	0	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	98	1	1	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	100	0	0	0	100
totaal	99	1	1	0	100

Tabel 3.19 Aantal niet-verlengde arbeidscontracten naar discipline, 2010-2013

Aantal personen

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerp bureaus	5	76	0	0
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	330	166	286	201
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	35	97	154	30
totaal	370	339	440	232

Tabel 3.20 Aantal niet-verlengde arbeidscontracten naar discipline, 2013

Procent

	geen	1	2	> 2	totaal
product/industrieel ontwerp bureaus	100	0	0	0	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	76	10	13	1	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	85	0	15	0	100
totaal	82	6	11	1	100

Tabel 3.21 Aantal aangenomen medewerkers naar discipline, 2010-2013

Aantal personen

	2010	2011	2012	2013
product/industrieel ontwerp bureaus	108	156	5	116
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	450	291	239	142
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	95	58	87	72
totaal	653	505	331	330

Tabel 3.22 Aantal aangenomen medewerkers naar discipline, 2013

Procent

	geen	1	2	> 2	totaal
product/industrieel ontwerp bureaus	55	24	11	10	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	81	13	3	3	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	63	9	22	6	100
totaal	73	15	7	5	100

Tabel 3.24 Aantal ingehuurde personen en uren, 2013

	ingehuurde personen gem.	ingehuurde personen totaal (per persoon)	ingehuurde uren gem. (duizend uur)	ingehuurde uren totaal (duizend uur)	ontwerp- bedrijven met inhuur
product/industriële ontwerpers	0,8	200	40	8	36%
product/industriële ontwerp bureaus	1,9	260	69	18	90%
communicatie/grafisch ontwerpers	1,9	1.785	40	71	57%
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	2,5	1.210	150	182	54%
ruimtelijk/interieur ontwerpers	1,4	270	78	21	63%
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	4,1	405	195	79	100%
totaal	1,9	4.130	92	379	58%

Tabel 3.25 Aantal ingehuurde personen en uren ontwerpwerkzaamheden, 2013

	ingehuurde personen gem.	ingehuurde personen totaal (per persoon)	ingehuurde uren gem. (duizend uur)	ingehuurde uren totaal (duizend uur)	ontwerp- bedrijven met inhuur
product/industriële ontwerpers	0,2	50	120	6	18%
product/industriële ontwerp bureaus	1,0	140	86	12	79%
communicatie/grafisch ontwerpers	0,4	410	46	19	29%
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	1,6	775	155	120	49%
ruimtelijk/interieur ontwerpers	0,9	170	118	20	63%
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	0,9	95	558	53	46%
totaal	0,8	1640	140	230	39%

Tabel 3.26 Aantal ingehuurde personen en uren andere werkzaamheden, 2013

	ingehuurde personen gem.	ingehuurde personen totaal (per persoon)	ingehuurde uren gem. (duizend uur)	ingehuurde uren totaal (duizend uur)	ontwerp- bedrijven met inhuur
product/industriële ontwerpers	0,6	150	13	2	27%
product/industriële ontwerp bureaus	0,9	120	50	6	42%
communicatie/grafisch ontwerpers	1,4	1370	38	52	45%
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	0,9	435	143	62	33%
ruimtelijk/interieur ontwerpers	0,5	100	10	1	37%
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	3,2	315	83	26	82%
totaal	1,2	2490	60	149	41%

4 Uurtarieven

Tabel 4.1 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, alle disciplines, 2013

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	83	80	200
conceptueel ontwerpwerk	87	80	200
uitvoerend ontwerpwerk	80	75	195
additionele werkzaamheden ¹¹	67	70	125
project- en accountmanagement / traffic	66	75	125

Tabel 4.2 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, product/industriële ontwerpers, 2013

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	78	75	150
conceptueel ontwerpwerk	84	75	150
uitvoerend ontwerpwerk	83	70	180
additionele werkzaamheden	56	60	105
project- en accountmanagement / traffic	55	60	125

Tabel 4.3 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, product/industriële ontwerp bureaus, 2013

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	102	110	175
conceptueel ontwerpwerk	106	105	137
uitvoerend ontwerpwerk	90	100	110
additionele werkzaamheden	77	75	120
project- en accountmanagement / traffic	93	105	125

Tabel 4.4 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, communicatie/grafisch ontwerpers, 2013

Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	65	75	200
conceptueel ontwerpwerk	78	75	200
uitvoerend ontwerpwerk	74	75	195
additionele werkzaamheden	61	65	120
project- en accountmanagement / traffic	58	65	110

¹¹ Bijvoorbeeld DTP-werk, engineering, HTML

Tabel 4.5 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, communicatie/grafisch ontwerp bureaus, 2013
Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	96	87	200
conceptueel ontwerpwerk	91	87	160
uitvoerend ontwerpwerk	85	80	125
additionele werkzaamheden	75	75	125
project- en accountmanagement / traffic	71	75	125

Tabel 4.6 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, ruimtelijk/interieur ontwerpers, 2013
Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	96	80	200
conceptueel ontwerpwerk	94	80	200
uitvoerend ontwerpwerk	83	80	150
additionele werkzaamheden	69	65	100
project- en accountmanagement / traffic	74	75	125

Tabel 4.7 Gemiddelde uurtarieven naar werkzaamheden, ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus, 2013
Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	156	140	200
conceptueel ontwerpwerk	128	125	140
uitvoerend ontwerpwerk	101	100	110
additionele werkzaamheden	87	90	95
project- en accountmanagement / traffic	92	90	125

Tabel 4.8 Gemiddelde uurtarieven, alle disciplines, bureaus met 15 of meer werkenden, 2013
Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	153	140	200
conceptueel ontwerpwerk	120	120	160
uitvoerend ontwerpwerk	100	90	125
additionele werkzaamheden	88	80	110
project- en accountmanagement / traffic	104	100	125

Tabel 4.9 Gemiddelde uurtarieven communicatie/grafisch ontwerp bureaus 15 of meer werkenden, 2013
Euro

	gemiddeld uurtarief	mediaan uurtarief	hoogste uurtarief
strategisch advies / creatieve directie	151	135	200
conceptueel ontwerpwerk	125	120	160
uitvoerend ontwerpwerk	102	90	125
additionele werkzaamheden	88	80	110
project- en accountmanagement / traffic	101	101	110

5 Verwachtingen

Tabel 5.1 Verwachting voor 2014 (ten opzichte van 2013)

Procent

	negatief	gelijk	positief	totaal
product/industriële ontwerpers	64	36	0	100
product/industriële ontwerp bureaus	32	58	10	100
communicatie/grafisch ontwerpers	53	24	23	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	59	40	1	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	50	38	12	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	69	22	9	100
totaal	55	33	12	100

Tabel 5.2 Verwachting voor 2015 (ten opzichte van 2013)

Procent

	negatief	gelijk	positief	totaal
product/industriële ontwerpers	45	55	0	100
product/industriële ontwerp bureaus	31	59	10	100
communicatie/grafisch ontwerpers	51	27	22	100
communicatie/grafisch ontwerp bureaus	75	25	0	100
ruimtelijk/interieur ontwerpers	88	0	12	100
ruimtelijk/interieur ontwerp bureaus	69	22	9	100
totaal	59	29	12	100

Tabel 5.3 Verwachting omzetontwikkeling, 2010-2015

Procent

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
zeer negatief	6	5	7	5	13	10
negatief	23	18	25	29	42	49
gelijk	35	33	43	42	33	29
positief	28	33	18	20	12	12
zeer positief	9	9	6	4	0	0
Totaal	100	100	100	100	100	100

Colofon

De BNO Branchemonitor is een uitgave van de
Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO)
Februari 2015 / www.bno.nl

Onderzoek

ABF Research, uitgevoerd in opdracht van de BNO
November 2014 / www.abf.nl

Redactie

Kitty de Jong (BNO)
Freek Kroesbergen (BNO, eindredactie)
Fenke Legerstee (ABF Research)
Eric Verhoog (ABF Research)

Amsterdam, februari 2015

bno.nl/branchemonitor